

чинність. Що стосується податку на спадщину, згідно із ст.174 ПК України об'єкти спадщини платника податку поділяються з метою оподаткування на об'єкт нерухомого майна, об'єкт рухомого майна, об'єкт комерційної власності, суму страхового відшкодування за страховими договорами, готівку та кошти що зберігалися на рахунках спадкодавця. Що стосується податків від спадкування, тут діють такі правові норми, за податковим кодексом. Якщо отримання спадщини здійснюється за першим або другим рівнем спорідненості, (тобто батьки, діти, другий із подружжя, рідні брати/сестри, бабуся/дідусь, онуки) застосовується нульова ставка, тобто ні податок ні військовий збір не сплачується. Якщо спадщина отримується від інших родичів (наприклад, тітки, дядька) до державного бюджету сплачується податок у розмірі 5% від вартості спадщини, та 1,5% військовий збір. Сума податку вираховується із експертної оцінки. Також, важливо зазначити, якщо спадщина отримується від нерезидентів, до державного бюджету сплачується 18% податку та 1,5% військовий збір, у такій ситуації не важливо який рівень спорідненості.

1. Цивільний кодекс України : станом на 1 верес. 2020 р. : відповідає офіц. тексту. Х. : Право, 2020. 440 с.

2. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. ВВР. 2011. №13-17. ст.112 Режим доступу: URL <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

Тукіна С. В.
здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Карпенко Р. В.
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ НА ЯКІСТЬ ТОВАРІВ : ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Специфіка громадського контролю полягає не лише в тому, що суб'єкти, які його здійснюють, не наділені державно-владними повноваженнями. Він має і ту особливість, що здійснюється вже тоді, коли товари введені в обіг та

розповсюджуються на території держави.

На цьому етапі розпочинається контроль з боку різноманітних суб'єктів, зокрема громадських рад при органах державної влади, об'єднань громадян (громадських об'єднань), засобів масової інформації, окремих громадян тощо. Серед суб'єктів недержавного контролю особливе місце займає громадська рада – постійно діючий колегіальний виборний консультативно-дорадчий орган, який створюється для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії зазначених органів з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики. До її складу можуть входити представники громадських, релігійних, благодійних організацій, професійних спілок та їх об'єднань, творчих спілок, асоціацій, організацій роботодавців, недержавних засобів масової інформації та інших непідприємницьких товариств і установ, легалізованих в Україні. Так, на сьогодні діють громадські ради при Міністерстві аграрної політики та продовольства, Міністерстві охорони здоров'я, Державній ветеринарній та фітосанітарній службі, Державній митній службі, Державній санітарно-епідеміологічній службі, Державній службі з лікарських засобів, Державній екологічній інспекції, Державній інспекції з питань захисту прав споживачів тощо.

Громадська рада готує та подає органу виконавчої влади, при якому вона утворена, пропозиції щодо організації консультацій з громадськістю та орієнтовного плану їх проведення; подає обов'язкові для розгляду пропозиції щодо підготовки проектів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної політики у відповідній сфері, удосконалення роботи органу; проводить громадську експертизу та громадську антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів, тощо. В засобах масової інформації та мережі Інтернет популяризуються вітчизняний світовий досвід управління якістю та довіллям, інформується про найкращих виробників, оприлюднюються нормативно-правові акти, коментарі, експертні оцінки досліджень з питань ринкового нагляду, якості та безпечності товарів, захисту прав споживачів тощо.

Зокрема, в різних країнах для населення випускаються інформаційні видання, пов'язані з споживчою політикою: в Англії журнал «Which?», Німеччині – «Test» (Stiftung Warentest), США – «Consumer Reports», у Росії – «Потребитель». У нашій державі зареєстровано спеціалізовані журнали «Споживач+ринок» й «Споживач+влада», які присвячені діяльності державних органів та громадських організацій з захисту прав споживачів, надаються результати досліджень, тестів та експертиз у цій галузі; журнал «Довідник споживача» присвячений порівняльному тестуванню продукції. Найбільш активними суб'єктами громадського контролю у розглядуваній сфері є об'єднання громадян. Право громадян на свободу об'єднання за власними інтересами є невід'ємним правом людини, закріпленим Загальною декла-

рацією прав людини, і гарантується Конституцією та чинним законодавством України. Вплив об'єднань громадян на вирішення питань забезпечення якості товарів неоднаковий, оскільки вони мають різні цілі і завдання, далеко не однаковий правовий статус. Особливу роль у розглядуваній сфері відіграють громадські організації – об'єднання громадян для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів. Такі організації поділяються на громадські організації споживачів, правозахисні організації, організації, що опікуються правами пацієнтів тощо. На сьогодні в Україні діє більше 100 неурядових організацій, що опікуються питаннями захисту прав споживачів. Законом України «Про захист прав споживачів» за такими організаціями закріплюється широке коло повноважень. Вони мають право:

- 1) вивчати споживчі властивості продукції, попит на неї, проводити опитування населення для виявлення громадської думки про якість товарів, що випускаються і реалізуються, та ціни на них;
- 2) проводити самостійно або звертатися до уповноважених державних органів щодо проведення експертизи та випробування продукції;
- 3) одержувати від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей і завдань;
- 4) сприяти відповідним державним органам у здійсненні контролю за якістю продукції та обслуговування;
- 5) надавати юридичну і консультаційну допомогу споживачам згідно із законодавством;
- 6) вносити пропозиції щодо розроблення нормативних документів, які встановлюють вимоги до якості продукції;
- 7) представляти і захищати інтереси споживачів в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування згідно із законодавством;
- 8) вносити органам виконавчої влади і суб'єктам господарювання пропозиції про заходи щодо підвищення якості продукції, про тимчасове зупинення випуску та реалізації продукції, яка не відповідає встановленим вимогам щодо якості, про припинення виробництва, вилучення з реалізації продукції, що становлять небезпеку для життя, здоров'я та майна громадян або завдають шкоди навколишньому природному середовищу, фальсифіковану та дефектну продукцію, а також про коригування цін, встановлених з порушенням законодавства;
- 9) звертатися з позовом до суду про визнання дій продавця, виробника (підприємства, що виконує їх функції), виконавця протиправними щодо невизначеного кола споживачів і припинення цих дій;
- 10) відповідно до законодавства захищати у суді права споживачів, які не є членами громадських організацій споживачів (об'єднань споживачів);
- 11) звертатися до правоохоронних органів та органів виконавчої влади про притягнення до відповідальності осіб, винних у випуску та реалізації продукції неналежної якості; інформувати громадськість про права споживачів;
- 13) сприяти розвитку міжнародного співробітництва у сфері захисту прав та інтересів споживачів.

Наприклад, Всеукраїнська громадська організація «Союз споживачів України» надає правову допомогу громадянам шляхом їх консультування,

допомоги в складанні претензій і позовних заяв, підтримки або представництва в судах, а також правової освіти. Союз проводить тестування і дослідження якості і безпеки продукції з метою поліпшення інформованості споживачів, так у 2005 р. було організовано незалежну експертизу мінеральної води «Боржомі» в лабораторіях Інституту колоїдної хімії і хімії води НАНУ, Інституту гігієни і медичної екології АМН України і «Укрметртестстандарта», тестування фасованої питної води, батарейок типу АА, холодильників, у 2006 р. - тестування електрочайників, фенів, електром'ясорубок, 2008 р. – тестування природної столової води, результати яких було опубліковано в журналі «Споживач+Ринок». Окремі громадяни можуть приймати участь у громадському контролі як безпосередньо, так і опосередковано. Виступаючи від імені певних об'єднань, як представник громадського утворення, усі дії людини та наслідки від них юридично оформлюються як контроль з боку певного громадського об'єднання. Якщо ж особи безпосередньо захищають свої права та свободи, то такий захист здійснюється практично у формі звернень. Наприклад, загальна кількість звернень громадян у І півріччі 2012 року, що надійшли до Держспоживінспекції України та її територіальних органів становить 12149 звернень. Кількість скарг щодо якості непродовольчих товарів сягає 37,2 %, а продовольчих – понад 8 %. Безпосередньо до Держспоживінспекції України у І півріччі 2012 року надійшло 696 звернень, з яких 463 – від громадян. Доцільно відмітити, що контроль товарів, до введення їх в обіг (реалізації) в Україні, здійснюється лише представниками державних органів, а тому громадські контролери до такого контролю не допускаються. Але злагоджена діяльність представників влади і таких суб'єктів вже після введення їх в обіг дозволяє виявити неякісні та небезпечні для життя і здоров'я людей товари й припиняти їх реалізацію.

1. Арнольд Р. Приєднання Європейського союзу до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і наслідки цього кроку для ситуації в галузі основних прав у Європі. *Захист прав людини органами конституційної юстиції: можливості і проблеми індивідуального доступу: матеріали міжнар. конф.*, м. Київ, 16 верес. 2016 р. / Конституц. Суд України; відп. ред. А. С. Головін. К.: Логос, 2016. С. 84–89.

2. Урбайтіс Р.–К. Конституційна юстиція та захист прав людини в Литві і Європі *Захист прав людини органами конституційної юстиції: можливості і проблеми індивідуального доступу: матеріали міжнар. конф.*, м. Київ, 16 верес. 2016 р. Конституц. Суд України; відп. ред. А. С. Головін. К.: Логос, 2016. С. 182–193.